

## Factors Affecting Research Performance of Faculty Members in Islamic Azad University Roudehen Branch

## بررسی عوامل تأثیرگذار بر عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

Hassan Hashemi Daran<sup>1</sup>

دکتر حسن هاشمی داران<sup>۱</sup>

تاریخ دریافت: ۹۰/۱۱/۲۶ تاریخ پذیرش: ۹۱/۴/۱

### Abstract:

This Survey investigates the factors affecting research performance of faculty members in Islamic Azad University Roudehen branch. Methodologically, this is a correlational study. The population of this study included all faculty members of Islamic Azad University Roudehen branch, out of which 325 faculty members filled the questionnaires. Reliability of questionnaire used to collect the data was  $\alpha=83\%$  using Cronbach Alpha coefficient. The Spearman correlation coefficient indicated a significantly positive relationship between some of the individual and professional variables (e.g., using internet, research project, and training classes) and their research performance. In general, results showed that the above variables could explain about 68 percent of the variation in dependent variables.

**Keywords:** Research performance, faculty member, academic research, Roudehen University

### چکیده:

این تحقیق به لحاظ هدف تحقیق کاربردی و به لحاظ نوع تحقیق توصیفی-همبستگی می باشد که به شیوه علی-ارتباطی انجام شده است و نیز به لحاظ شیوه کنترل متغیرها از نوع غیرآزمایشی است. این پژوهش بر اساس استراتژی پیمایش و به منظور بررسی عوامل تأثیرگذار بر عملکرد فعالیت های پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن انجام گرفته است. جامعه آماری این پژوهش، اعضاء هیئت علمی تمام وقت دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن (۳۴۵ نفر) می باشند که ۳۲۵ نفر از آنان به پرسش نامه پاسخ داده اند. روایی پرسش نامه مورد استفاده برای جمع آوری داده ها از طرف جمعی از اعضاء هیئت علمی با سابقه بررسی و مورد تأیید قرار گرفت. ضریب اعتبار پرسش نامه نیز  $\alpha=83\%$  بوده که با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و با استفاده از نرم افزار SPSS به دست آمده است. ضرایب همبستگی اسپیرمن، رابطه مثبت و معنی داری را بین تعدادی از متغیرهای فردی و حرفه ای اعضاء هیئت علمی (شرکت در دوره های آموزشی، استفاده حرفه ای از اینترنت، انجام طرح های پژوهشی و...) و عملکرد پژوهشی آنها را نشان می دهند. نتایج رگرسیون خطی حاکی از آن است که حدود ۶۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته عملکرد پژوهشی اعضاء هیئت علمی، توسط متغیرهای مستقل تبیین می شود.

**کلید واژه ها:** عملکرد پژوهشی، اعضاء هیئت علمی، پژوهش های دانشگاهی، دانشگاه رودهن.

<sup>۱</sup> - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، رودهن، ایران  
daran\_1444@yahoo.com

## مقدمه

تولید دانش یکی از کارکردهای مورد انتظار دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی، از جایگاه ویژه ای برخوردار است و در رتبه بندی آنها تأثیر به سزایی دارد. تولید علم با به کارگیری دانش برای ایجاد علم، ارتباط مستقیم دارد و این فرایند مستلزم آن است که اعضای هیئت علمی، مدرسین و محققین و پژوهشگران دانشگاه راه های یافتن دانش و اطلاعات را بشناسند. تولید دانش در دانشگاه ها نتیجه فعالیت های پژوهشی و علمی اعضای هیئت علمی، مدرسین و پژوهشگران دانشگاه می باشد که معمولاً به صورت تولید مقالات پژوهشی و تدوین و ترجمه کتب علمی و... نمود پیدا می کند و جزء وظایف لاینفک آنان است. لازمه به کارگیری دانش آن است که اعضای هیئت علمی و مدرسین دانشگاه ها نسبت به محل های وجود اطلاعات و دانش و هم چنین محل ها و رسانه های اطلاعاتی و روش های یافتن و بازیابی و به کارگیری آن آگاهی و شناخت لازم را داشته باشند و با کسب مهارت های لازم توانمندی خود را در جهت بازیابی و به کارگیری آن، اطلاعات ارتقاء بخشند. امروزه استفاده از کامپیوتر و اینترنت برای فعالیت های پژوهشی اجتناب ناپذیر است. توسعه و رسیدن به آن در طول تاریخ همواره هدف اصلی تمامی ملت ها و کشورها بوده است و در این مسیر بشر بر اساس آزمون و خطا به این نتیجه رسیده است که بهترین و کوتاه ترین مسیر رسیدن به توسعه پایدار هم، از گذر توجه به علم امکان پذیر است.

دنیای امروز بیش از پیش به پژوهش و تولید علم جهت رسیدن به معیارهای توسعه وابسته می باشد. اگر در قرن بیستم، آموزش موضوع اصلی بود، در قرن بیست و یکم موضوع اصلی پژوهش است و اهمیت پژوهش و فن آوری در پیشرفت کشورها از نیمه قرن بیستم، پیوسته در حال ارتقاء و افزایش بوده است. از این رو هم کشورهای توسعه یافته و هم کشورهای در حال توسعه طی ۵۰ سال اخیر، عمده توجه و اهتمام خود را در جهت تقویت و ارتقاء شاخص های مختلف پژوهشی صرف کرده اند. امروزه تولید علم از مهم ترین شاخص های تفاوت و تمایز کشورهای مختلف تلقی می شود. از میان ۲۲۷ کشور جهان از لحاظ تولید مطلق علم، آمریکا رتبه اول و به لحاظ تولید علم به نسبت جمعیت

، سوئیس رتبه اول را دارا می باشد. در مطالعه ای که بر حسب تعداد مقالات به جمعیت و تعداد کل تولیدات علمی (مقالات در مجلات و کنفرانس ها) بررسی شده، از میان حدود ۱/۱ میلیون مقاله نمایه شده در سال ۲۰۰۷، آمریکا با ۲۳۹ هزار مقاله بیشترین سهم را به لحاظ تولید مطلق مقالات به خود اختصاص داده و ژاپن به عنوان کشور دوم با چاپ حدود ۷۸ هزار دومین رتبه را دارد. آلمان، انگلستان، فرانسه، چین و ایتالیا به ترتیب رتبه های سوم تا هفتم را به خود اختصاص داده اند. به نظر می رسد به لحاظ اقتصادی نیز روند تقریباً همین است. در حال حاضر از نظر عددی ۴۱ کشور عمدتاً مسلمان که روی هم رفته ۲۰ درصد جمعیت جهان را تشکیل می دهند، کمتر از ۵ درصد مجموع علم جهانی را تولید می کنند (مجله آفتاب، ۱۳۸۶: ۲۳).

روند شکل گیری پژوهش در کشورهای مختلف نشان می دهد که نهادینه شدن پژوهش های علمی از قرن نوزدهم شروع و در اواسط قرن بیستم از زیر سیطره حکومت های مرکزی خارج شده و در اختیار مؤسسه های علمی - پژوهشی و دانشگاه ها قرار گرفته است. مؤسسه های آموزش عالی و دانشگاه ها نیز در ادامه بر ضرورت اصلاح و تغییر ساز و کارهای تحقیقاتی، فنون و شیوه های مدیرتی پژوهشی با گرایش به سوی خودگردانی و پاسخ گویی تأکید دارند و به دنبال افزایش بهره وری پژوهشی هستند (سنجری و بهرنگی، ۱۳۸۳).

با توجه به ظهور تغییرات اجتماعی از قبیل جهانی شدن، جامعه دانش محور، مکانیسم بازار و انقلاب فناوری اطلاعات، فشار روی آموزش عالی در جهت اصلاح و بازسازی خود فزونی گرفته است. در این راستا دانشگاه ها و اصلاحات آن از مفاهیم عمده مورد توجه از دید خود دانشگاهیان و افراد برونی تلقی می گردد، و واژه کار دانشگاهی<sup>۱</sup> (که شامل پژوهش، تدریس و خدمات می باشد) به دلیل در برداشتن هسته اصلی فعالیت دانشگاه، دارای اهمیت بسیاری می باشد (آرموتو، ۲۰۰۳). مسئولیت توسعه تحقیقات و تولید دانش بر عهده دانشگاه ها و مؤسسات پژوهشی است که با توجه به امکانات، توانایی ها و تجارب علمی انتظار می رود که آنها این رسالت را به بهترین نحو به انجام برسانند و نقش های متعدد خود را در

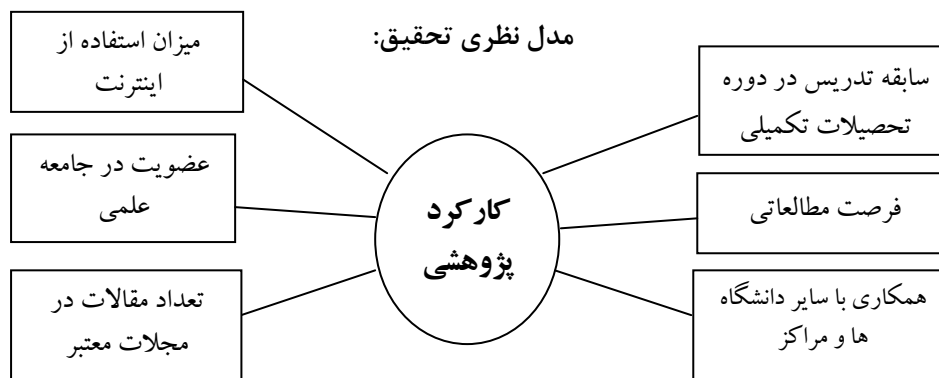
«چاپ» اصطلاحی است که در دانشگاه های آمریکا به صورت شعار مطرح است و حتی عنوان می شود که انتشارات به عنوان بهترین متغیر و شاخص برای ارزیابی کیفیت یک عضو هیات علمی، بخش و مؤسسه وی محسوب می شود (ویلیامز و همکاران، ۲۰۰۱). این پژوهش به هدف شناخت وضع موجود فعالیت های پژوهشی اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، شناخت عوامل اثرگذار بر میزان فعالیت های پژوهشی، دستیابی به یک الگوی نظری در خصوص تبیین فعالیت های پژوهشی در جهت ارائه راهکارهای راهبردی و کاربردی صورت گرفته است.

با توجه به آنچه که آمد سؤال های اصلی تحقیق عبارت است از:

۱. عوامل شغلی مؤثر بر عملکرد پژوهشی اعضا و هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن کدام اند؟
۲. عوامل پژوهشی مؤثر بر عملکرد پژوهشی اعضا و هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن کدام اند؟
۳. ویژگی های شغلی اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن چه می باشند؟

پاسخگویی به مسئولیت های ماهوی و اجتماعی خویش ایفاء کنند. در این خصوص، دانشگاه ها باید پژوهش را همانند آموزش، جزء جدایی ناپذیر فرهنگ خود در آورند تا بتوانند عالمانه تر، عقلانی و با بهره وری بیشتر امور را هدایت کنند و از بن بست های آموزشی رها شوند (سنجری و بهرنگی، ۱۳۸۳).

بدیهی است با توجه به نوع سازمان، سنجش عملکرد پژوهش متفاوت خواهد بود، (ناگپاول و سانتانو، ۲۰۰۳) به نقل از برخی محققان (فاکس، ۱۹۸۳؛ مارکسون، ۱۹۶۰ وکول، ۱۹۹۹) به تفاوت در سه نوع سازمان یا مؤسسه علمی، صنعتی و دولتی اشاره می کنند. آنها به وجود تفاوت هایی در نوع نگاه به جهت دهی پژوهشی، الگوهای تأثیرگذاری در انتخاب موضوع های پژوهشی و نیز ارزشیابی برون داده ها تأکید می کنند. نظام پاداش در موسسه های علمی دانشگاهی بر فعالیت های پژوهشی تأکید دارند که منجر به نشر و نیز تربیت محققان جدید در رشته مورد نظر گردد. در حالی که در مؤسسه های پژوهشی دولتی به دنبال تحقیقاتی هستند که به درد هدف های تدوین شده اجتماعی یا سیاسی بخورد. و در محیط های صنعتی نیز اولویت های پژوهشی اغلب براساس ملاحظات بازاری بوده و بر حسب پتانسیل های بازاری مورد ارزیابی واقع می شوند.



برخوردار است. از این رو در این قسمت به بررسی مطالعات انجام شده می پردازیم: منصوره پژوهشی دارد تحت عنوان "شناخت عوامل رشد پژوهشی و نه موانع آن" «یک چرخش بینش» که در

مسئله پژوهش در دنیای امروز از جایگاه ویژه ای برخوردار است. لیکن موضوع حاضر برای بررسی در ایران از ادبیات غنی برخوردار نیست. بررسی عوامل ایجابی و سلبی فرآیند پژوهشی در هر رشته علمی از اهمیت زیادی

برای تقویت رابطه دانشگاه با جامعه تشکیل کمیته ای بدین منظور، تدوین سیاست گذاری های لازم در این زمینه و قرار دادن اطلاعات بر روی وب سایت به منظور دسترسی همه افراد جامعه را پیشنهاد داده است.

شلو<sup>۱</sup> و همکاران در سال ۱۹۹۹، مؤلفه اساسی برای موفقیت خدمات برون دانشگاهی را حمایت و پشتیبانی در سطح محلی و ایالتی از نظر توسعه اقتصادی، ارتباطی و اجتماعی دانستند.

گلاسیک و همکاران (۱۹۹۷)، نیز شش استاندارد را برای موفقیت خدمات برون دانشگاهی بیان کرده اند: داشتن اهداف روشن، داشتن آمادگی لازم، استفاده از روش های مناسب، ارائه نتایج مهم، برقراری ارتباطات مؤثر و منتقدانه بودن فعالیت های آن.

### روش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش تحقیق، توصیفی همبستگی است که به شیوه علی-ارتباطی انجام شده است و نیز به لحاظ شیوه کنترل متغیرها از نوع غیرآزمایشی است. اطلاعات با اجرای پرسش نامه انجام شده است.

### جامعه آماری، نمونه و روش انتخاب نمونه

در این پژوهش، جهت دسترسی به جامعه آماری (اعضای هیأت علمی تمام وقت دانشگاه رودهن) از روش تمام شماری بهره گرفته شد. از این رو از کلیه اعضای هیأت علمی تمام وقت در دانشگاه (۳۴۵ نفر) پرسشگری به عمل آمد که در نهایت ۳۲۵ پرسش نامه جمع آوری شد.

### ابزار پژوهش

ابزار مورد استفاده در این تحقیق، پرسشنامه پژوهشگر ساخته است. این پرسشنامه از دو بخش تشکیل شده، بخش اول مربوط به ویژگی های شخصی افراد مورد مطالعه و بخش دوم که شامل ۲۲ سؤال می باشد که بر اساس طیف لیکرت تشکیل شده است. ضریب اعتبار پرسش نامه  $a=83\%$  بوده، که با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و با استفاده از نرم افزار SPSS به دست آمده است. لازم به ذکر است که پس از تدوین سؤالات، پرسش نامه به تأیید استادان و کارشناسان رسیده و با صلاحدید کارشناسان

آن به فرهنگ پژوهش، نیروی انسانی، آموزشی، نظام تحقیقاتی، مقررات اداری و مقررات مالی می پردازد (منصوری، ۱۳۸۱).

زمانی مطالعه ای را در مورد انتقال فناوری و دانش در سال ۱۳۷۹ انجام داده است که رابطه بین دانشکده های دانشگاه شیراز را مورد مقایسه قرار می دهد (زمانی، ۱۳۷۹). غلامرضایی (۱۳۸۵)، در زمینه ساز و کارهای مناسب مشارکت دانشگاه در عرصه ترویج، اقداماتی چون آگاهانیدن و اطلاع رسانی علمی مسئولان امر، رایزنی، تشکیل کمیته مشترک، برگزاری نشست های توجیهی با کارشناسان و مسئولان استانی و نیز اعضای هیئت علمی، تدوین و اجرای طرح پیش آهنگ، ارزشیابی و اصلاح طرح و سپس نهادینه سازی ساز و کارها را پیشنهاد کرده است.

آندروز<sup>۲</sup> (۲۰۰۵)، در پژوهشی با عنوان اعضای هیئت علمی و خدمات برون دانشگاهی، مشارکت، انگیزش و موانع، دریافت که قویترین فاکتور انگیزاننده برای فعالیت آنها تمایل به مشارکت و لذت بردن از فعالیت های خدمات برون دانشگاهی بوده است. محدودیت های زمانی به علت درگیری در سایر فعالیت ها، قائل شدن جایگاه و ارزش پایین برای این فعالیت ها به وسیله دانشگاه و فقدان اطلاعات کافی درباره خدمات برون دانشگاهی از مهم ترین محدودیت ها در پیش روی این فعالیت ها بوده است.

بنر<sup>۳</sup> و دیگران (۲۰۰۴)، در تحقیق خود، روش جدیدی را برای خدمات برون دانشگاهی ارائه داده اند که علاوه بر آسان تر کردن ارتباط مجریان این خدمات با عموم جامعه، اثربخشی یافته ها به جامعه را نیز بالا می برد. این برنامه بدین شکل است که سخنرانی را با فعالیت های عملی، وب سایت و کارگاه های آموزشی ترکیب کرده است.

برانینگ<sup>۴</sup> و همکاران (۲۰۰۶)، در تحقیق خود با عنوان شناسایی رابطه بین دانشگاه و جامعه از دید اعضای جامعه به این نتیجه رسید که افرادی که حداقل سابقه یک فعالیت را داشته اند که با حمایت دانشگاه در شش ماه گذشته انجام داده اند نسبت به کسانی که این فعالیت را انجام نداده اند، احساس و ادراک مطلوب تری از دانشگاه داشته اند.

کندی<sup>۵</sup> (۱۹۹۹)، در تحقیقی با عنوان "مشارکت دانشگاه و جامعه، یک تلاش دوجانبه ثمربخش برای کمک به توسعه جامعه و بهبود فرصت های آموزشی دانشگاه"،

فوق، می توان عنوان نمود که پرسش نامه دارای روایی صوری (ظاهری) و روایی محتوایی و سازه می باشد.

باشد. که جوانترین آنها ۲۶ سال سن و مسن ترین آنها ۵۲ سال سن داشته اند. بیشترین فراوانی مربوط به طبقه سنی ۳۱-۳۵ سال می باشد. در خصوص جنسیت افراد مورد مطالعه، ۵۱/۶٪ مرد و ۴۸/۳٪ زن بوده اند.

#### یافته ها

یافته های آمار توصیفی حاکی از آن است که متوسط سن افراد مورد مطالعه در این تحقیق ۳۵/۵ سال می

جدول ۱- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر اساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
زن	۱۵۷	۴۸/۳	۴۸/۳
مرد	۱۶۸	۵۱/۶	۱۰۰
جمع	۳۲۵	۱۰۰	

از نظر سطح تحصیلات، ۴۳/۸ درصد از افراد مورد مطالعه دارای تحصیلات کارشناسی ارشد بوده اند و ۵۶/۲ درصد افراد دارای تحصیلات دکتری بوده اند و از نظر مرتبه علمی نیز ۵۸/۱ درصد از افراد مورد مطالعه، مربی و ۴۱/۹ درصد افراد استادیار بوده اند. (نمودار ۱)

جدول ۲- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر اساس سطح تحصیلات

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کارشناسی ارشد	۱۵۲	۴۳/۸	۴۳/۸
دکتری	۱۷۳	۵۶/۲	۱۰۰
جمع	۳۲۵	۱۰۰	

جدول ۳- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر اساس مرتبه علمی

مرتبه علمی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
مربی	۱۷۲	۵۸/۱	۵۸/۱
استادیار	۱۵۳	۴۱/۹	۱۰۰
دانشیار	--	--	--
استاد	--	۳۲۵	
جمع	۱۰۰		

جدول ۴- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه براساس شرکت در دوره های آموزشی

شرکت در دوره های آموزشی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
شرکت کرده اند	۲۶۸	۸۳/۲	۸۳/۲
شرکت نکرده اند	۵۷	۱۶/۸	۱۰۰
جمع	۳۲۵	۱۰۰	

جدول ۵- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر اساس سابقه کار اجرایی در خارج از دانشگاه

سابقه کار اجرایی در خارج از دانشگاه	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
داشته اند	۱۳۰	۳۰/۹	۳۰/۹
نداشته اند	۱۹۵	۶۹/۱	۱۰۰
جمع	۳۲۵	۱۰۰	

جدول ۶- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه براساس سابقه مدیریتی یا اجرایی در دانشگاه

سابقه مدیریت یا اجرایی در دانشگاه	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
داشته اند	۱۵۲	۴۶/۲	۴۶/۲
نداشته اند	۱۷۳	۵۳/۸	۱۰۰
جمع	۳۲۵	۱۰۰	

جدول ۷- برخی از ویژگیهای شغلی اعضاء هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

ویژگیهای شغلی	میانگین	میانگین	میانگین	میانگین	میانگین
سابقه مشارکت با دانشگاه های دیگر و سازمان های آموزشی (سال)	۴/۹	۴	۳	۳/۶۶	۱۰
مدت زمان تدریس در دوره کارشناسی (سال)	۱۳/۳	۸	۷	۹/۸۸	۳۴
مدت زمان تدریس در دوره کارشناسی ارشد و دکتری (سال)	۸/۲	۲	۰	۷/۵۱	۳۰
تجربه کار اجرایی و مدیریتی در واحد رودهن (سال)	۵/۳	۲	۰	۷/۶۴	۱۸
سابقه مشارکت با سازمان ها و نهادهای اجرایی کشور (سال)	۳/۸	۱	۰	۶/۴۱	۲۰
مدت زمان مطالعه برای تحقیقات و پژوهش (ماه)	۲/۲	۲	۱	۵/۰۴	۳۰
عضو بودن در انجمن ها و مجامع علمی داخل و خارج (تعداد)	۳	۳	۰	۱/۸۰	۴
حضور در دوره های آموزشی و کارگاه های علمی (در ۴ سال گذشته)	۳	۱	۰	۳/۴۶	۱۱
مدت زمان استفاده از اینترنت در روز (ساعت)	۲	۲	۲	۱/۰۴	۴
تعداد مقالات چاپ شده در نشریات معتبر علمی	۱۰/۱	۷	۵	۸/۱۶	۴۲
کتاب های تألیف شده (تعداد)	%۵	۰	۰	۰/۹۴	۶

۴	۰	۱/۳۴	۰	۰	۰/۸	کتاب های ترجمه شده (تعداد)
۲۵	۰	۱۱/۲۸	۶	۶	۹/۷	مقاله ارائه شده در همایش های داخلی و بین المللی (در ۴ سال گذشته)
۱۶	۱	۲/۸۹	۴	۵	۶/۴	تعداد طرح های پژوهشی انجام گرفته
۱۸	۱	۵/۵۱	۲	۷	۷/۵	تعداد پایان نامه های راهنمایی شده
۲۰	۱	۵/۸۳	۳	۱۰	۱۰/۲	تعداد پایان نامه های مشاوره شده

جدول ۸- کارایی و عملکرد تحقیقاتی اعضاء هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

میانگین	انحراف معیار	تغییرات (ضریب)	رتبه	انواع کارهای پژوهشی
۱/۸۳	۱/۵۳	۸۱/۶	۱۰	همکاری و شرکت در طرح های پژوهشی خارج از کشور
۲/۴۳	۱/۹۹	۸۲/۴	۹	همکاری و شرکت در پژوهش های سازمان های دولتی و خصوصی داخلی ایران
۲/۱۲	۱/۵۰	۶۴/۸	۸	همکاری در ارایه و نشر یافته ها و نتایج پژوهش ها
۲/۹۶	۱/۷۰	۴۷/۴	۷	طرح های برون دانشگاهی در سازمان های دولتی
۵/۶۰	۲/۷۰	۴۵/۱	۵	شرکت در پژوهش های مؤسسه های و تحقیقات رشته تخصصی خود
۴/۴۴	۲/۳۹	۵۲/۸	۶	شرکت در انجمن ها و مجامع برنامه ریزی آموزشی کشور
۶/۶۶	۲/۸۹	۴/۴۳	۴	شرکت در پژوهش های سایر دانشگاه های دولتی و آزاد
۶/۸۴	۲/۴۸	۳۷/۲	۳	همکاری در پژوهش های داخل دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن
۱۰/۶۲	۱/۶۵	۱۷/۸	۱	نظارت و مدیریت پژوهش های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری
۸/۹۷	۲/۱۷	۲۵/۲	۲	داشتن پست معاونت پژوهشی، مدیر پژوهشی و عضو بودن در شوراهای پژوهشی دانشگاه و دانشکده

ضرایب همبستگی اسپیرمن، رابطه مثبت و معناداری را بین متغیرهای فردی و حرفه ای اعضای هیئت علمی (شرکت در دوره های آموزشی، استفاده حرفه ای از اینترنت، مرتبه علمی، سابقه تدریس و سابقه کار اجرایی در خارج از دانشگاه) و عملکرد پژوهشی آنها را نشان می دهد.

جدول ۹- رابطه مقداری از متغیرهای فردی و حرفه ای با عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی

ردیف	متغیر (۱)	متغیر (۲)	ضریب همبستگی
۱	سن	عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی	۰/۰۶۹
۲	مرتبه علمی	"	۰/۵۰۸**
۳	سابقه تدریس	"	-۰/۲۳۲*
۴	شرکت در دوره های آموزشی	"	۰/۳۰۲*
۵	سابقه فعالیت مدیریتی یا اجرایی	"	-۰/۳۴۱
۶	سابقه کار اجرایی در خارج از دانشگاه	"	۰/۲۵۴*
۷	میزان استفاده از اینترنت	"	۰/۲۷۹*

رگرسیون چند گانه برای بررسی نقش متغیرهای پیش بین مورد مطالعه بر متغیرملاک میزان عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی قرار می گیرد. نتایج رگرسیون خطی حاکی از آن است که حدود ۶۸ درصد از تغییرات متغیر ملاک عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی توسط متغیرهای پیش بین تبیین می شود.

جدول ۱۰- مشخصه های مدل های رگرسیونی حاصل در مراحل شش گانه

گام	متغیر	ضریب همبستگی چندگانه R	ضریب تعیین R <sup>2</sup>	مقدار F
۱	مرتبه علمی	۰/۸۰۶	۰/۶۵۰	۳۰۹/۶۱
۲	سابقه تدریس	۰/۷۶۹	۰/۵۹۱	۴۱۳/۴۷
۳	شرکت در دوره های آموزشی	۰/۸۳۳	۰/۶۹۴	۱۵۰/۴۶
۴	سابقه کار اجرایی در خارج از دانشگاه	۰/۸۱۹	۰/۶۷۱	۲۵۱/۷۲
۵	میزان استفاده از اینترنت	۰/۸۲۷	۰/۶۸۴	۲۰۶/۵۸

جدول ۱۱- خصوصیات مدل نهایی معادله رگرسیونی: خلاصه مدل

متغیر	ضریب استاندارد نشده B	ضریب استاندارد شده Beta	T	sig T
ضریب ثابت	۱/۶۹	-	۲/۴۷	۰/۰۰
مرتبه علمی	-۰/۱۴	-۰/۷	-۵/۶۱	۰/۰۰
سابقه تدریس	۱/۸۹	۰/۳۹۵	۶/۸۰	۰/۰۰
شرکت در دوره های آموزشی	۰/۲۷	۰/۱۰۱	۲/۱۲	۰/۰۳
سابقه کار اجرایی در خارج از دانشگاه	۰/۸۵	۰/۱۰۷	۳/۳۵	۰/۰۰
میزان استفاده از اینترنت	۰/۲۸	۰/۱۱۳	۳/۱۷	۰/۰۰

#### معادله خطی حاصل از تحلیل رگرسیون:

$$Y = 1/69 - 0/14x1 + 1/89x2 + 0/27x3 + 0/85x4 + 0/28x5$$

برحسب B

$$Y = -0/7 x1 + 0/395 x2 + 0/101 x3 + 0/107 x4 + 0/113x5$$

بر حسب Beta

که در آن:

Y: عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی

X1: مرتبه علمی

X2: سابقه تدریس

X3: شرکت در دوره های آموزشی

X4: سابقه کار اجرایی در خارج از دانشگاه

X5: میزان استفاده از اینترنت

#### بحث و نتیجه گیری

هزینه های پژوهش در ایران سنگین و پاداش های آنان اندک است و این امر با فرمول حداقل هزینه و حداکثر پاداش «هومنز» همخوانی ندارد. در این میان هزینه های اجتماعی بسیار سنگین و پژوهش های اجتماعی بسیار هزینه بر است. سازمان دانش و پژوهش، به خصوص دانشگاه دارای ساختار پژوهشی نیست به عبارت دیگر پژوهش محور نیست. فرآیند جامعه پذیری علمی ناکافی و نامتناسب با



### یادداشت ها:

1. Academic Work
2. Androws
3. Banner
4. Browing
5. Kendy
6. Shaloo

### منابع

- ابراهیم زاده، ف. ضرورت ایجاد دانشگاه کارآفرین در روند توسعه اقتصادی کشور، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی.
- اسماعیلی، ر. (۱۳۸۴). توسعه مبتنی بر دانایی در چشم انداز ایران آینده، مجموعه مقاله های رشد و توسعه استان چهارمحال و بختیاری، گروه آوند، حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد.
- داورپناه، م. ر. (۱۳۸۱). جستجوی اطلاعات علمی و پژوهش در منابع چاپی و الکترونیکی، تهران: انتشارات دبیزش.
- کریم زاده، م. (۱۳۷۹). بررسی ارتباط بین شیوه های تصمیم گیری مدیران با عملکرد آنها، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.
- حسینی، س. م. و شمسانی، الف. (۱۳۷۶). موانع و تنگناهای پژوهشی در دانشگاه ها از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشکده های کشاورزی. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران. دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- زمانی، غ. (۱۳۷۹). انتقال فن آوری و دانش کشاورزی، مطالعه موردی: ارتباط بین دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز و ترویج کشاورزی، علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی ۴ (۱): ۴۲-۲۳.
- سنجری، الف. ر. و بهرنگی، م. ر. (۱۳۸۳). شناخت بهره وری تحقیقات و فرهنگ سازمانی حاکم بر آن. مطالعه موردی: یکی از دانشگاه های مستقر در تهران. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی ۳۱ و ۳۲: ۳۷-۱.
- رسول آبادی، م. (۱۳۸۶). بررسی میزان آشنایی اعضای هیئت علمی و سایر مدرسین دانشگاه پزشکی کردستان با شیوه های جستجوی اطلاعات در اینترنت و رابطه آن بر فعالیت های علمی و پژوهشی آنان. مجله الکترونیکی پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران. شماره دوم، دوره هفتم.
- خداجوی، م. (۱۳۸۵). تأثیر شبکه اینترنت بر فعالیت های علمی و پژوهشی اعضای هیئت علمی و پژوهشگران مؤسسه آموزش عالی علمی و کاربردی و مرکز آموزش عالی امام خمینی (ره) جهاد کشاورزی تهران. مجله الکترونیکی پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران. شماره چهارم، دوره پنجم.

نیازهای علمی و پژوهشی است و شرایط دوباره اجتماعی شدن علمی در فضای علمی و پژوهشی وجود ندارد. آشنایی ضعیف با زبان خارجی، عدم توانایی در استفاده و به کارگیری روش های کمی و عدم تبحر و کسب تخصص در روش های پژوهشی، اعضای هیأت علمی را در انجام فعالیت پژوهشی ناتوان وضعیف کرده و توسعه پژوهش و تولید دانش را تهدید و الگوهای مصرف دانش را ترویج می نماید. با توجه به فرضیات پژوهش مشخص شد بین متغیرهای مرتبه علمی، سابقه تدریس، شرکت در دوره های آموزشی، سابقه کار اجرایی در خارج از دانشگاه، میزان استفاده از اینترنت با متغیر ملاک عملکرد پژوهشی اعضای هیئت علمی رابطه معناداری وجود دارد. یعنی اعضای هیئت علمی که مرتبه علمی بالاتری داشته اند، دارای عملکرد پژوهشی بیشتری بودند. اعضای هیأت علمی که سابقه تدریس بیشتری داشته اند و در دوره های آموزشی بیشتری شرکت کرده اند، عملکرد پژوهشی بیشتری نیز داشته اند. در یک جمع بندی می توان ادعان داشت بالاترین میزان فعالیت های پژوهشی از آن پژوهشگرانی است که سابقه کار اجرایی و مدیریتی بیشتری در خارج از دانشگاه داشته اند.

پیشنهاد می شود تمهیدات و مقدمات انجام پژوهش های ژرف اندیش و عمیق نگر و آزمایشی و یا شبه آزمایشی، فراهم شود و اعضای هیأت علمی دانشگاه، ابتدا خود را برای انجام چنین پژوهش هایی قادر و توانا سازند سپس دانشجویان را با این نوع روش های پژوهش به طور نظری و عملی آشنا سازند. لذا لازم است تا ساختار آموزشی و پژوهشی دانشگاه مورد بازنگری قرار گیرد.

سابقه کار اجرایی بر میزان گرایش اعضای هیأت علمی به انجام فعالیت های علمی و پژوهشی مؤثر است. ضریب همبستگی این دو متغیر موید آن است. لذا پیشنهاد می گردد تا شیوه ها، تکنیک های نظری و عملی پژوهش باز تولید، سامان یافته و به روز گردد و شرایط عینی، آزمایشگاهی و عملی پژوهشی (از قبیل امکانات کتابخانه ای و غیره) فراهم آید.

**Hartwich, F** (1997). Strengthening the role of universities in the NARS in sub-Saharan Africa: Literature review-UNESCO's approach towards research in higher education. The Hague: ISNAR. *Journal of Academic Librarianship*, 26 (5), 339-345

**Liang, L., & Zhu, L.** (2002). Major factors affecting China's inter-regional research collaborator. *Scientometrics*, 55 (2), 287-316.

**Melin, G.** (2000). Pragmatism and self-organization research collaboration on the individual level. *Research Policy*, 29, 31-40.

**Wang, Y., Wu, Y., Pan, Y., Ma, Zhen Z., Rousseau, R.** (2005). Scientific collaboration in China as reflected in co-authorship. *Scientometrics*, 62 (2), 183-198.

---

<sup>1</sup>.Assistant Professor, Islamic Azad University, Roudehen Branch (E-mail: daran\_14444@yahoo.com)